

14. lekce

slovíčka:

occidō, ere, occidī – zapadat (o slunci),
zaniknout
interficiō, ere, fēcī, fectum – zabít
lītīgō, āre, āvī, ātum – hádat se
cōnficiō, ere, fēcī, fectum – končit
dēficiō, ere, fēcī, fectum – chybět, scházet
morbus, ī, m. – nemoc
cūrō, āre, āvī, ātum – léčit

cūrātiō, ōnis, f. – léčba
mūtō, āre, āvī, ātum – měnit, změnit
fābula, ae, f. – příběh, pověst, pohádka
quiēscō, ere, quiēvī, quiētum – odpočívat
superstitiō, ōnis, f. – pověra
metus, ūs, m. – strach
respondeō, ēre, respondī, responsum –
odpovídat

Ablativ absolutní

spojení substantiva či zájmena v ablativu a participia v abl.

abl. subst. (zájm.) + abl. part. prez. akt = současnost, aktivum (vzhledem k řídícímu slovesu)

abl. subst. (zájm.) + abl. part. perf. pas. = předčasnost, pasivum

překládáme časově se spojkou když

Patre veniente līberī gaudēbat – Když otec přicházel, děti se radovaly.

Patre veniente līberī gaudent – Když otec přichází, děti se radují.

nelze vyjádřit pomocí abl. abs.- Když otec přišel, děti se radovaly.

Līberīs monītīs pater requiēscēbat - Když byly děti napomenuty, otec odpočíval (Když otec napomenul děti, odpočíval).

V některých obrazech je participium zastoupeno:

a) adjektivem:

Mē invītō – proti mé vůli, ačkoliv jsem nechtěl

b) substantivem pojmenovávajícím funkci apod. (jde pak vlastně o abl. časový)

L. Aemiliō Paulō et C. Liciniō cōsulibus – za konzulů ...

mē puerō – za mého dětství

Spojte dané věty v jednu pomocí abl. abs. s participiem prez. akt. a přeložte:

Magister narrābat. Discipulī audiēbant.

Puellae legent. Puerī lūdent.

Māter labōrat. Pater scrībīt.

Doplňte vazby ablativu absolutního s part. perf. pas. a přeložte:

Urbe (capere)_____ hostēs mūrōs (*mūrus, ī, m.- zed', hradba*) dēlēvērunt.

Causā morbī (invenīre)_____ cūrātiō faciliōr est.

Consulibus (*creāre - creō, āre, āvī, ātum- tvořit, volit*)_____ rēs pūblica Romāna nāta est.

přeložte:

Rege vīvō cīvēs labōrābant. Rege vīvente cīvēs labōrābant. Rege mortuō cīvēs flēbant. Nōbīs puerīs patria nostra lībera erat. Mē veniente omnēs tacēbant. Mīlitibus urbem oppugnantibus cīvēs fortiter pugnābant. Urbe expugnātā mīlitēs cīvēs pepulērunt (*pello, ere, pepuli, pulsum- hnát*). Magistrā docente discipulī dormiēbant. Lectiōne ā magistrā doctā discipulī excitāvērunt (*excitō, āre, āvī, ātum- vzbudit se ze sna*). Puerō epistulam scrībente puella librum legēbat. Nullō dēfendente mīlitēs urbem oppugnābant. Natūrā dūce errāre nōn possumus. Nātus est

Augustus Cicerōne et Antōniō cōsulibus. Trōiā dēlētā Aeneās sociīs adiuvantibus multa maria pererrāvit, priusquam in Itāliam vēnit. Mīlitēs signō datō impetum fēcērunt. Omnibus clāmantibus dīcere nōn poteram.

Phaedrus, Fābulae 4,12

Caelō receptus propter virtūtem, Herculēs multōs deōs salūtāvit; sed Plūtō veniente, quī Fortūnae est filius, āvertit oculōs. Tum, causā quaesitā, „Ōdī,“ inquit, „illum, quod malīs amīcus est atque omnia corrumpit lucrī causā.“